

Nedělní úvaha (kázání) na text Janova 1. dopisu **v Lysé nad Labem, 24. neděle po Trojici, 10.11.2024**

Evangelista Jan, El Greco, 1605, Museo del Prado (Madrid), Zdroj Wiki

Víme, že jsme z Boha, kdežto celý svět je pod mocí Zlého. (Bible, První list Janův, 5 kapitola)

Když byli u večere a ďábel již vložil do srdce Jidáše Iškariotského, syna Šimonova, aby ho zradil, Ježíš vstal od stolu a vědom si toho, že mu Otec dal všecko do rukou a že od Boha vyšel a k Bohu odchází, odložil svrchní šat, vzal lněné plátno a přepásal se; pak nalil vodu do umyvadla a začal učedníkům umývat nohy a utírat je plátnem, jímž byl přepásán. Věděl, kdo ho zradí, a proto řekl: Ne všichni jste čisti.

Když jim umyl nohy a oblékl si svůj šat, opět se posadil a řekl jim: „Chápete, co jsem vám učinil? Nazýváte mě Mistrem a Pánem, a máte pravdu: Skutečně jsem. Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývat. (Bible, Janovo evangelium, 13 kapitola)

Vhodné je doplnit četbou některých žalmů (Ž 24,1; 96,10; 89,12). Písně 766, 423 či 689z NEZ jsou dalším možným doplněním tohoto kázání.

Zvykli jsme si číst biblické texty jako moudra. A často jsme si už ukázali, že ve světskou veřejností opovrhovaných textech se leckdy ukrývá hluboké poznání či ponaučení, a nelze je jednoduše odsoudit. Abrahamova ruka s nožem vztažená nad vlastním synem, smrt egyptských prvorozených a další obtížné příběhy nás už mnohokrát překvapily či dokonce nějak odhalily. Ale ten dnešní text Janovy epištoly? *Víme, že jsme z Boha, kdežto celý svět je pod mocí Zlého.* Ruku na srdce, nezní to trochu paranoidně? Ten text mi evokoval ledacos ze současné rozdělené společnosti, a proto jsem si ho v kontextu Ježíšova mytí nohou učedníkům z Janova evangelia vybral. *Víme, že jsme z Boha, kdežto celý svět je pod mocí Zlého.* Mám za to, že tato pasáž z Janova dopisu pozitivní není, že žádné velké moudro se v ní neukrývá. Spíš strach, pocit ublížení, sebestřednost, utvrzování ve vlastní pravdě za každou cenu. Přesto nám může pomoci, i biblí zaznamenaná negativní myšlenka či zkušenost nám může pomoci se podobné situaci vyhnout. Vzpomeňte na naše putování s Jákobem, který v rodinných vztazích kupil jednu chybu za druhou. Bible není plná superhrdinů. Díky Bohu a také díky biblickým redaktorům v ní najdeme lidi či společenství klopýtající, chybující a prohrávající.

V našem dnešním textu se konstatuje, že *celý svět je pod mocí Zlého.* Jenže už od prvních biblických kapitol o stvoření víme, že Bůh je dobrým stvořitelem a ve světě není místa, kam by nemohl a kde by nemohl panovat. Tohle téma najdeme i v biblických modlitbách a písních. Tak víme, že *Hospodinova je země se vším, co je na ní, svět i ti, kdo na něm sídlí.* Nebo vyznáváme: *Tvá jsou nebesa, tvá je i země, založil jsi svět a všechno, co je na něm.* Nebo vyzýváme: *Říkejte mezi pronárody: Hospodin kraluje! Pevně je založen svět, nic jím neotřese. On povede při národů podle práva.* Všechna tato slova říkají důležitou informaci, a sice to, že máme jenom jeden svět a ten svět není pod žádnou mocí Zlého, ale v prvé řadě pod mocí Boží.

Víte, ona to není žádná banální informace, jak by se mohlo zdát. Na to, že máme všichni jeden svět, se dost zapomíná, obzvláště v době virtuální reality a sociálních názorových bublin. V současnosti se zdá, že světů, které nás obklopují, je ve skutečnosti velmi mnoho. Je svět počítačových her a počítačových hrdinů, kam se s oblibou vydávají děti, protože být hrdinou ve velkém světě je dnes skoro nemožné. Či svět nostalgických vzpomínek, do kterého se rádi vydávají spíš starší, aby si připomněli hezké chvíle, které prožili. Nebo svět fantazie, do kterého se utíkají snílci, aby si odtud přinesli něco pěkného do šedivé reality. Nebo navzájem nesmířitelné názorové světy té které politické orientace. A tak by se dalo pokračovat dál a dál. Do všech těchto světů se čas od času každý z nás vypraví, něco si tam najde a přinese si to zpátky. Ale

v těchto světech se dá také zabloudit, ztratit se v nich, nebo se v nich dokonce dobrovolně zabarikádovat a uzavřít.

Jeden takový příběh velmi působivě zhudebnila britská rocková skupina Pink Floyd. Je to příběh o člověku, který touží po lásce, porozumění a blízkosti, ale nikde je nenachází. Ve své vlastní rodině nenachází lásku, ale pouze povely a příkazy despotické matky. Ve škole nenachází podporu touhy po poznání či porozumění, ale pouze zkostnatělou instituci, která jej nutí biflovat poučky a ideologicky jej vychovává ke kapitalismu. Ani u své dívky nenajde to, co čeká – jejich cesty a představy o životě jsou příliš rozdílné. Je otráven institucemi, konzumní společností, praktikami úředníků, nenasytným zbrojením, válkami. A tak mezi sebe a svět postaví pomyslnou zeď. Každé životní zklamání je jedna cihlička do této zdi. Rodina, škola, společnost – všechno jsou cihličky ve zdi. A nakonec se uzavře do svého světa, ve kterém zůstává beznadějně sám.

Tato lidská zkušenost, k níž se přihlásila celá jedna generace mladých lidí 20. století, až nápadně souzní se zkušeností pisatele dnešní epištoly: *Víme, že jsme z Boha, kdežto celý svět je pod mocí Zlého*. I Janovská církev se uzavřela do svého světa, zabarikádovala se, protože tam venku vládne zlo, nenávisť a nespravedlnost. Jenže jak pisatel Janovy epištoly, tak hrdina Pink z alba *The Wall* britské hudební skupiny, zapomněli, že svět je vlastně jen jeden a je plný Boží přítomnosti. Uzavření se za zdí vede k samotě a umírání. „Dokud si budeme myslet, že jsme vyvolený zástupeček reformovaných věřících, proti nimž stojí tam venku zpohanštělé masy, nepochopili jsme z evangelia ještě vůbec nic,“ napsal kdysi Karl Barth. Janovská církev, autorka Janovských epištol, měla plné právo mluvit o zlu a nespravedlnosti. Ve své vnitřní emigraci ale ustrnula a následně i zanikla. Velmi originální církev či teologické hnutí se později vnitřně rozštěpila, sbory obklopené nevraživostí a nepřátelstvím zanikly nebo se vydaly cestou hereze.

Zdi nás v současnosti obklopují na každém kroku. Jsou vystavěny z křivdy, paranoii, strachu, ublížení. Americké volby skončily, ale hlavní americká demokratická média se hemží články o nastupujícím zlu a diktátorství. Tato hysterie je mimochodem přesně to, co Trumpovi pomohlo vyhrát, protože když někdo čelí 91 žalobám, médii živené nenávisti či dokonce pokusu o atentát, stane se z něj chtě nechtě hrdina, byť žádným hrdinou není. Mne na celém tom procesu rozdělené společnosti fascinuje, jakým způsobem vznikají zdi rozdělující rodiny i národy. Jsou poskládány z cihliček obav, strachů, jejich stavební hmotou jsou laciné nálepky druhých, pojivem je exaltovanost a absence klidu a přijetí. Tam venku, za zdí, není žádné zlo. Je tam svět složený

z lidí, kteří mají odlišný názor, možná nám i v ledasčem ubližují, ale jen přijetí světa takového, jaký je, vede k nalezení jeho hodnoty, o které mluví bible od začátku.

Život ve víře není provázán se strachem, ale s láskou. Nepřekonatelným příkladem je scéna umývání nohou učedníkům. V této epizodě, kterou zachytilo jen evangelium z dob rané Janovské církve, se Kristus ke svým nejbližším s láskou sklání. Sklání se i k tomu, který jej má zradit. Ježíš to ví, nezamlčuje to, ale ani na základě toho nemění svůj přístup. Umyje nohy Jidášovi jako ostatním. Ježíš se stává služebníkem i jemu, služebníkem, který sám sebe zcela dává do služby, aby pokračoval život. Tento příklad zve k následování. Ten, jenž dokázal sám na sebe zapomenout, aby vrátil život, věřícího zve, aby i on sám na sebe zapomněl ve prospěch světa, druhých a vlastně i sobě samému. protože tato cesta vede z izolace a je to cesta života.

Když dosluhující americký prezident Joe Biden pronesl po Trumpově výhře projev k národu, ujistil jej, že celá administrativa bude spolupracovat s týmem vítěze voleb na spořádaném předání moci. „Nemůžeš milovat svou zemi pouze tehdy, když jsi vyhrál,“ řekl Biden s tím, že Američané by neměli na sebe pohlížet jako na nepřátele. Podobně reagovala i poražená kandidátka Harrisová a pogratulovala Trumpovi k vítězství. A pokud chcete nyní spustit svá oprávněná „ale“, jako např. že Trump při minulé prohře toto nedokázal, stavíte opět zeď, která se stává smrtící pastí, zeď strachů, obav či výčitek. Biden i Harrisová dokázali svým klidným a vyrovnaným přístupem kus té zdi zbořit. Svým způsobem tak následovali Krista; toho, který dokázal sám na sebe zapomenout ve prospěch života druhých. Podobná láska má být znamením společenství Kristových přátel. Tak vypadá Boží přítomnost, jež dává život. Sám Ježíš to vyjadřuje slovy, která pronese jen chvíli po umytí nohou svých učedníků: *Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.*